

ISKRE

leto 13 / 3
1980/81

Romantika je pripravljala narode na novo življenje, na samostojno in svobodno pot lastnega razvoja. Umetniki, misleci, politiki, skratka duhovni vodniki narodov so se zavedali, da je jezik vez med ljudmi v prizadevanju za skupne cilje, za medsebojno pomoč, bratstvo in sodelovanje. Seveda je to vedno ideal, vendar človek vedno živi od idealov, da potem vsaj nekaj uresniči v življenju. Vsak pesnik in mislec, vsak umetnik sploh je vedno romantik, je človek zasanjan v ideale, nekoliko dvignjen nad vsakdanji svet, da bi tako svojim sodobnikom kazal pot naprej. Zato so po pravici umetniki, misleci in verski voditelji, ki imajo globlje spoznanje sveta, vodniki narodov. Ti morajo poznati prave cilje in tako voditi in usmerjati.

Iz govora dr. Janeza Juhanta
na Prešernov dan 1931

SEMENIŠKA
KNJIŽNICA
V VIPAVI

Vaš otrok, dragi starši, je zdaj v dobi zorenja. Začel je kritično premišljevati o svetu, o družbi, v kateri živi. Zato lahko pride v konflikt z dosedanjim verskim gledanjem oz. zadržanjem. V teh letih se hoče versko poglobiti. Potrebno je, da smo zelo obzirni in previdni do njega, sicer ga odbijemo. Vaš otrok Vam mora zaupati - to morate doseči. Potem se bo izpovedal, prišli mu boste bližje. Zato ne smete v tem času ukazovati ali preizkušati z njim moči, kdo bo koga. Otrok potrebuje razgovora kot vsakdanji kruh. Danes skôro vsak četrti otrok dosega v šoli le slabe uspehe prav zaradi neurejenih odnosov do staršev ali vzgojiteljev, pa čep-rav je poprečno nadarjen. Otroci si izberejo za uzornike tudi starše, razen če jih ti v tej dobi še vedno smatrajo za otroke. Os-krbite jim dobro družbo. Vsaj ob nedeljah naj se oglasijo pri župniku. Molite zanje in za-prosite za molitev še druge. Povezujte se z družinami, ki tudi imajo otroke v semeniščih ali redovnih hišah.

Iz govora staršem
prof. Pavla Sporna
na Prešernov dan 1981

UREDNIKOVA BESEDA!

Pred vami je zadnja številka Isker. Nosi sicer skromno številko 3, vendar mislim, da to ustreza naši številčnosti in literarnim sposobnostim. V začetku je bilo sicer mišljenih pet števil. A kaj moremo? Pričakovanja optimistov so zmeraj nad realnimi možnostmi.

Poleg še nekaterih manjših ovir, je bila glavna pregrada pri izdajanju Isker premajhna založenost s prispevki. Če smem zmoliti svoj confiteor, leži del krivde tudi na moji premajhni delavnosti, kajti marsikdo mi lahko očita, da sem premalo spodbujal, premalo junačil, premalo dajal konkretne naloge...

Vendar mislim, da izsiljevanje ni najprimernejša pot do kvalitetnih prispevkov. Mentor prof. Črnilogar večkrat omenja, da naj pišemo, ko nas neka stvar zadene, ne pa ko se vprašamo, kaj bi pisali. Ali je res tako malo dogodkov v našem življenju, ki bi nas prizadeli, ganili, prisilili k premisleku... Ali smo se res vdali v enoličen tok vsakdanjih dogodkov?

In kaj je potem z našo vero, z našim odnosom do Boga, ljudi? To so vendar stvari, ki našo notranjost najbolj vznemirjajo vse življenje. Nekateri, zlasti iz prvega razreda, boste vstali in protestirali, da ste podobne stvari pisali, a so našle svoje mesto v "košu" (op.: v arhivu). Njim naj gre le kratka pripomba, da morajo biti to pristna osebna čustva in spoznanja, ne pa poceni limonada iz slaščičarne.

Kljub vsemu pa mislim, da so Iskre le obrodile svoj sad. Pomagale so nam oblikovati odnos do pisanja lastnih del in pa doživljati, pretehtavati misli naših sošolcev.

K temu spoznanju me sili tudi obilo pohvalnih kritik, ki so prispele na naslov Isker. Med njimi so zlasti konstruktivni prispevki k našemu delu. Danes objavljamo del takega pisma, ki ga nam je poslala Irena.

V prihodnje vam želim še veliko literarnih uspehov. Vsem, ki ste letos stali bolj ob strani, pa več poguma in pisateljske žilice. Tistim, ki so letos več kritizirali kot naredili, pa želim, da bi bilo v prihodnje obratno.

DRAGI JANEZ!

Že gospod škof Jenko vas je opozoril na jezik in slog. Jaz bi dodala še nekaj. Kot duhovniki ne boste samo pridigali ampak tudi poučevali in zaradi tega boste neke vrste jezikovni vzgojitelji. Pri tem pa je tako: če učitelj napiše OBHAILO namreč OBHAJILO (naj bo to res samo primer), učenec to brž prepíše. Ne vpraša se, ali je prav ali ne, ampak besedo kadar jo rabi, vselej tako napiše kot se je prvič navadil.

Zadnja leta sem postala še bolj občutljiva, kar se jezika tiče. Hudo mi je, kadar v govorjenju nekoga zaslu-tim malomarnost. To dostikrat razodevajo tudi kletvice: ljudem se ne da niti toliko več misliti (to je že prevelik napor!), da bi za posamezna dogajanja, lastnosti, razpoloženja iskali ustrezne glagole, pridevnike, samostalnike. Za vse uporabljajo dve ali tri besede. Ali ni to veliko osiromašenje?! Pa ko bi bilo le osiromašenje jezika! Kaj pa duh in mišljenje, ki se oblikujeta tudi z jezikom?

Ko govorim o oblikovanju človeka, segam že v kulturo. Vaše Iskre so izraz vaše kulture in osebni prispevek k naši (bralci) in celotni slovenski kulturi. Da, celo to. Kajti mi vsi smo vanjo vgrajeni in, ko izrečemo besedo, jo vržemo v slovenski prostor. Prav zato nosi pri oblikovanju tega prostora sleherni od nas svoj delež odgovornosti.

A kakšne pesmi mi dobivamo često? Kolikokrat so misli ukradene, če sploh moremo govoriti o kakej ostro občrtanej misli; kajti pride nam v roko dosti proizvodov brez nobene prave misli. O vnanjem lici teh pesenc, žal, ni govoriti ne smějemo!

F. Levstik

Verjetno se še ni rodil človek, ki ne bi bil kdaj bolan in se verjetno tudi ne bo. Zgodilo se je, da sem prišel med bolniške zidove. Mnenja o moji bolezni so se križala in zato sem moral ostati tam, da bi opravili vse potrebne preiskave.

Ležal sem v dokaj majhni sobici, skupaj s še dvema bolnikoma različnih starosti. Prvi dan sem samo ležal in skušal razmišljati, razmišljati, o čem, tega se ne spominjam več. Bil sem globoko zatopljen v svoje misli, ko je bolnik poleg mene bolešno zaječal, s tako čudnim glasom, da me je spreletelo po vsem telesu in postalo me je malo strah. Zavedel sem se, da sem v bolnišnici.

V sosednji sobi se je oglasil otroški jok in nehote se mi je zastavilo vprašanje, kako more star človek, ki nikoli ni imel lastnih otrok, prenašati otroški jok. Pozneje sem spoznal, da to ni bilo tako mirno prenašanje, ampak da je vedno, ko se je oglasil otrok, oglasil tudi on z nerazločnim sikom skozi zobe.

Ni se premaknil s postelje, mirno je ležal, kot bi bil mrtev, le vsake toliko časa se je oglasil s težkim hropečim vzdihom. Gledal sem ga in zazdelo se mi je, da imam pred seboj zaprto skrinjo, polno zakladov. Po mojem ni bil vajeen veliko govoriti, pa sem se zopet zmotil.

Ko sva ostala sama v sobi, se je dvignil in me začel izpraševati ter mi sam odkrivati svojo lastno življenjsko zgodbo. Začutil sem, da se mi odpira pogled v dotedaj neznaná področja, v dušo človeka, ki trpi na duši in na telesu.

Pred to boleznijo je bil strasten kadilec, saj ga je tudi sedaj rad prižgal. Bil je ljubitelj alkohola v velikih količinah. Zdravniki so mu povedali, da bo moral zaradi tega dlje časa ležati v bolnišnici. Iz njegovih besed je odmevala žalost, otožnost, obup in razočaranje. V njem se je zopet oglasila želja po tobaku in je odšel na stranišče, da bi tam v miru vlekel svoje edino veselje in zadoščenje.

V meni se je misel oblikovala v vprašanje, ali ne bo tudi mene strla bolezen, to življenje med temi pustimi zidovi, ki so me navdajali s čudno tesnobo in praznino.

V sosednji sobi je še vedno jokal otrok in ker sem bil sit neprestanega ležanja, sem se odpravil na sprehod po hodniku. Na stenah hodnika te puste stavbe sem opazil slike, ki so jih narisale majhne otroške roke. Dih mi je zastal, ko sem podrobneje pogledal eno izmed slik. Na njej ni bilo, kot bi pričakoval, nič žalostnega ali kaj podobnega. Bilo je sonce in cvetlice, razigrani fantiči in deklice, ki se veselo igrajo. Zdelo se mi je čudno, da niso najmlajši začutili žalosti in trpljenja, ki se dogaja za temi pustimi zidovi. Začutil sem resničnost Kristusovih besed: "Če ne postanete kakor otroci, ne boste..." Samo čista nepokvarjena duša lahko misli sredi trpljenja na veselje in sonce, ki ti ga tako primankuje za temi enoličnimi zidovi.

Počasi je sonce tonilo in v stavbi so se začele pri-
ti posamezne luči. Odpravil sem se v sobo in skušal mirno ležati, rad bi zaspal. Toda čim bolj sem si želel, da bi zaspal, tem bolj so se mi širile oči in spanca ni hotelo biti od nikoder. Nehote so se mi misli vrnile k dogodkom prejšnjega dne. Pred očmi se mi je pojavil rojstni kraj in skoro bi se razjokal, pa mi moja čast ni dala, da bi pred ljudmi pretakal solze. Skušal sem misel na dom odstraniti in misliti o čem drugem.

- - - - -

Vedno znova se mi je prikazovala pred očmi slika, ki sem jo prejšnji dan opazoval in ki jo je narisala šestletna deklica, ki je tu preživljala del življenja. Vedno bolj sem bil prepričan, da bi bilo na svetu mnogo manj trpljenja, razočaranj, če bi se vsi ljudje zavedali, da jih ima nekdo rad in da pazi nanje, ko oni živijo težav polno življenje. Vedno bolj sem sebi potrjeval misel, da se brez ljubezni ne da živeti in da človek, ki ne ve, da ga Nekdo ljubi in varuje, ne more mirno živeti.

Milan Pregelj

BOLEČINA

Sklonjena glava.

Hočem

kvišku.

Ojoj!

Moj vrat!

Pred očmi

se temni

in sanjam:

bi rad bil poet,

a kaj ko pravijo,

da moram bit' asket.

Martin Krapež

JUDEŽEV KRIK

Ne glejte mojih ustnic:

nabuhle so, pozelenele,

ko v njih preklet poljub

pognal je gnojne garje.

Črno-zelena kri se peni,

smrdi navzdol na vrat,

ki ga krepko vrv konopljeva drži.

Mirko Robba

POBOŽICNA~ELEGIJA

~~~~~

Jezuščka v skrinjo shranili, podrli smo jaslice naše.

Božič prešel je, z njim raj, prazničen zven in sijaj.

Mirko Robba

ČAS

Čas mi je dan,
24 na dan,
Ure kazalci
so ubijalci,
da te umorijo.

Se boš ustavil?!

Boj,
boj napovem.
Vem,
nož boš zasadil
krvnik življenja,
čas.

Martin Krapež

SLAK

Raste slak
kot temni trak,
čez cestni tlak.
Prvi trd korak
zmelje slak
ob tlak.

Mirko Robba

KAŠA

Ena od prvih knjig, ki sem jo prebral v svojem življenju, je bila čisto preprosta pravljica z naslovom Lonček, kuhaj. Knjiga pripoveduje o loncu, ki je na ukaz začel kuhati okusno kašo. Nekoč so pozabili, kako se ukaže loncu naj neha kuhati. Kaša je šla po štedilniku, po kuhinji, razlila se je čez prag in se je razlezla naokoli.

"Kaj je kaša?" sem vprašal mamo.

"Kje pa si to slišal?"

"V knjigi sem prebral," sem se brž pohvalil, ker to res ni bilo kar tako. Včasih sta mi brat ali sestra brala pravljice, zdaj pa sem že sam bral o kaši.

"Kaša pravijo močniku," mi je razložila mama.

Razočaran sem bil, ker močnika nisem rad jedel. V knjigi je pisalo o sladki kaši, meni pa se močnik ni zdel niti malo sladek. Še teta je navadno rekla, da, če je močnik, sanja, kako se v vodi utaplja.

"Sladka kaša je tista, ki se ji primeša malo sladkorja ali celo čokolade v prahu." Mama je vedela, da imam tak močnik zelo rad. Včasih mi je zvečer naskrivaj primešala malo sladkorja v jed, tako da stari oče ni tega videl. Za nas bi bila potrata, če bi močniku dodajali še sladkor.

Zgodila se mi je krivica. Prebral sem torej tisto knjigo in bil srečen že ob misli, da lahko vsi ljudje iz vasi jedo sladko kašo. V glavi se mi je risala slika, kako jo, ohlajeno, nakladajo na samokolnico in jo vozijo domov. Ko sem knjigo prinesel v šolo, mi tovarišica najbrž ni verjela, da sem knjigo res prebral. Vprašala me je, koga knjiga opisuje. Z željo, da bi dokazal, da sem jo res prebral, sem začel hitro pripovedovati: "Živel je lonček, ki je..." Prekinila me je že ob prvih besedah z ostrim vprašanjem:

"Kdo je živel?"

Nisem vedel, kaj sem napak rekel, saj sem mislil, da mora tak lonček, ki sam kuha sladko kašo, tudi živeti,

"To pa že ni bil kakšen navaden počrnel lonec," sem si mislil.

Tovarišica je hotela vedeti vse po vrsti. Spet sem se spomnil tistega sosedu iz moje domišljije, ki je z lopato nakladal kašo v samokolnico. Nič nisem rekel. Spraševala me je, kaj je bilo z ubogim beračem, jaz pa nisem vedel zanj. Mame nisem vprašal, kaj je to berač.

Tovarišica je mislila, da nisem prebral knjige. Pred celim razredom me je pograjala.

Janez Kobal

AGRUMI

"Najbolje bi bilo, da bi agrume uvozili," reče Darko, črn mož z očali.

"Zdi se mi, da je možna tudi kaka druga rešitev," pravi Viljem, mož gostih besed.

"Torej Viljem, če nimaš boljše, konkretne rešitve, bo treba sprejeti Darkov predlog," poseže vmes Blaž, mož močnih idej.

Z umikajočimi se rokami pravi Darko: "Saj to je le predlog!"

"Torej se odločimo za uvoz agrumov, ker mislim, da je trenutno to najboljši predlog. Kako bi to izvedli?"

"Poznanstvo imam v zamejstvu. S pridom bi se dalo to izkoristiti," se ojunači Darko.

"Uvoženo blago! To ni najboljše! Koliko časa je sadje v skladiščih, na carinah, preden pride do nas? Po tem lahko veste, kakšne kakovosti je?" zagovarja Viljem svojo.

Blaž zahteva besedo in s srdom pravi: "Če že tako nasprotuješ, daj boljši predlog, sicer bo tvoje čvekanje čvekanje."

Ves preplašen se oglasi Darko: "Verjetno bo res uvoz najprimernejši."

"Ne, uvoza nikakor ne pustim! Bolje je, da sami nekaj pridelamo, pa čeprav bo slabše. Bo vsaj naše!"

"Kako pa si predstavljaš ta vic?" skuša hladno vprašati Blaž.

"Kakšen 'vic'. Rekel si, naj predlagam, pa je to 'vic'!" se razjezi Viljem.

"Kako si predstavljaš izvedbo tvojega 'pametnega' predloga?" ga z nasmehom na ustnicah vpraša Blaž.

"Že obračaš krila po vetru!"

"Nikakor ne! Samo mirno in brez vpitja! Brez prepiranja hočem pristopiti k stvari. Odgovori torej na vprašanje, kako si predstavljaš izvedbo pridelovanja agrumov v naših krajih,"

"Da ne bi bilo nepotrebnih problemov, bi agrume res uvozili," znova predlaga Darko.

"Razčistimo najprej Viljemov predlog!"

"To si predstavljam čisto enostavno, agrume bi pri nas posadili," reče mirno Viljem.

Darko in Blaž bruhneta v smeh.

"Ne delaj se iz naju norca!" pravi Darko.

"Agrume bomo uvozili in konec besed," odseče Blaž.

"Jaz grem jutri v Italijo. Imam še neke druge opravke, pa bom še za to poskrbel."

"Dobro!" Blaž potrdi Darkov zadnji predlog.

Viljem noče popustiti: "Kakšna bo pa cena?"

"Okrog 14 par," mu razloži Darko.

"Imejta vendar pamet. Za tak denar jih jaz pridelam dvakrat toliko, pa še naše bodo, čeprav nekoliko kisle."

"Zaključujem posvet, sprejet je predlog o uvozu agrumov in konec besed!" odreže Blaž

Viljem se kljub temu ne vda in pravi: "Agrume bomo posadili ob potoku, ki je nekoliko termalen, saj je pozimi najnižja temperatura 18°C. Tako nikakor ne bodo zmrznili. Poletje pa, mislim, je dovolj toplo."

"To so gradovi v oblakih," doda Blaž.

"Uvozili bomo agrume. Nekje v Afriki jih bomo plačali po 14 par. Sedaj pa pomislite, kakšno pot bodo ti agrumi prestali, preden bodo prišli do porabnikov. Koliko časa bodo stali po raznih skladiščih, lukah, potem pa še na carinah. K nam bodo prišli v tuji embalaži.

V teh zabojih jih seveda ne bomo mogli prodati. Na njih bodo napisali, JAFFA FRUIT. Naši ljudje bodo seveda sadeže z veseljem sprejeli. Vendar jih moramo mi na trg postaviti v naših zabojih. Koliko sadja bo zgnilo in se uničilo ob tem prekladanju. Vrh tega pa bo uvoženo, različnih barv ipd. Naši agrumi bi prišli na trg nekajkrat na leto, tuji pa vsak teden, morda celo vsak dan. In mi vsi se bomo pogнали na uvožene, ki imajo videz boljšega blaga, naših pa, ki so morda celo boljši, še pogledali ne bomo. Tako! povedal sem svoje, odločite se."

Martin Krapež

UJETOST

Obkroža me
pusta samota.
Tebe tudi?

Obdaja me žalost,
pregnanost.
In tebe?

Izganec sem
v domovini.
Pa ti?

Gradove trdne
veter podira,
me v hram zapira.
In ti?

Martin Krapež

ČETRTEI KAOS

Zmešnjava,
zmešnjava
ravna je planjava.

Kaos četrti,
v njem potrti
"kopitarji" naši.

A glavê,
kvišku strmè,
jih jeziki morè!

Martin Krapež

PRIZNANJE

Domovina!
Na oltarju rojstva
si se z mano zaročila.

Žalosten priznam:
varal sem te mnogokrat;
rekel sem,
da na tujem se živi kar stokrat bolje.

Ljuba!
Zdaj te na kolenih prosim
odpuščanja.

Mirko Robba

Matej je pritekel iz šole domov in v veliki naglici pojedel kosilo, ki mu ga je pripravila mama. Bilo je ravno v Velikem tednu, ko je mama imela največ dela s pripravami za praznike. Jezila se je na Mateja, ki je kar naprej postopal, namesto da bi ji pomagal. Danes pa se mu je mudilo k teti Ani.

Teta Ana je bila dobrodušna ženica, h kateri je Matej zelo rad zahajal. Živela je čisto sama v veliki kmečki hiši na koncu vasi. Vedno je bila vesela Matejevega prihoda, ker ji je pomagal preganjati dolgčas in ji večkrat tudi kaj pomagal pri delu. Tistega dne je šel k njej z namenom, da ji nacepi drva za praznične dneve. Mama ga je rade volje pustila k teti Ani, pa tudi sama je večkrat šla k njej, da ji je pomagala pri tem ali onem opravilu, saj je bila teta Ana večkrat bolna.

Ko je Matej tistega dne pritekel k njej, se ga je zelo razveselila. Vzel je sekiro in ji nacepil cel kup drvi. Nato je še pospravil in pometel dvorišče, da ne bo vse tako razmetano okrog hiše kot vedno. Teta Ana je bila tako zgovorna in razpoložena, kot le malokdaj.

Ure in ure je že Matej posedal pri njej, ona pa mu je vedno pripovedovala iste stvari, pa vendar za Mateja zelo zanimive in pomembne.

Tisti dan pa se je Matej čudil. Kuhinja in veža sta bili zelo lepo pospravljeni, tla pomita, miza pognjena z belim prtom in na njej šopek spomladanskega cvetja. Matej ni mogel skriti svojega začudenja. Vprašal je: "Kako to, da ste danes tako lepo pospravili?" Teta Ana je pričakovala to vprašanje in mu odgovorila: "Naš Matevž bo prišel. Pomisli, po desetih letih bo prišel iz Nemčije. Obljubil mi je, da bo prišel za veliko noč domov, in celo to je pisal, da bo ostal doma za vedno. Tako zelo sem srečna!"

Matej je poslušal z odprtimi usti. Veliko je že slišal o njenem Matevžu, vedel je, da je to njen sin, o katerem mu je tolikokrat pripovedovala, toda poznal ga je le z orumenele slike, ki je visela na steni pod križem.

Tako si je Matej Matevža le v domišljiji predstavljal. Večkrat je Mateju rekla teta Ana: "Imam te zato tako rada, ker nosiš isto ime, kot moj sin. Tudi on je bil nekoč tako majhen, tako prijazen, razigran in živahen, kot si sedaj ti. Bog ve, kakšen je sedaj po desetih letih, odkar sem ga zadnjič videla. Gotovo se je spremenil. Tujina človeka uniči, postara, napravi resnejšega. Tudi njegova pisma so bila v teh letih zelo redka. Saj sem ga razumela, da ne more vedno pisati, kakor si jaz želim. Zaposlen je s tisoč skrbmi in težavami, ki mu jih nalaga tujina. Sedaj mi je po dolgem času le pisal."

Vsak dan je večkrat prebrala to pismo, nosila ga je vedno pri sebi v predpasniku. Tudi Matej se je veselil Matevževega prihoda, čeprav ga ni poznal. Vedel pa je vse njegove lastnosti in značilnosti iz pripovedovanj tete Ane. Kadar je razmišljal o Matevžu, je v mislih postajal odrasel. Šel bo v Nemčijo, imel bo velik rdeč avto, kakršnega ima Matevž.

Nekoč je teti Ani razlagal te svoje načrte in takrat so se teti Ani orosile oči: "Otrok, samo te bolečine ne stori svoji materi!"

Od takrat ji tega ni nikoli več omenil, pa tudi njegovo veselje do Indije Koromandije je splahnelo.

Teta Ana je bila v velikem tednu vsa iz sebe od priprav na sinov prihod. Na vsakem koraku je imela v mislih sina, za katerega se je vsa leta tako bala, za katerega je toliko premolila in prejkala, da ga tujina ne bi pogoltnila v žrelo pokvarjenosti in izprijenosti.

Ni molila zaman. Njen sin se bo vrnil, vrnil za vedno. V mislih ga je že gledala, kako popravlja razpadajočo streho, videla je hlev spet poln živine. Bila je srečna kot še nikoli v življenju. Postala je živahna in včasih si je po dolgih letih spet zapela. Večkrat je molila in se zahvaljevala Bogu za srečo, ki jo je dočakala. Ničesar več se ni bala, niti smrti, samo da se sin vrne in njena kmetija spet oži i.

Dnevi so se strahovito vleкли. Na veliki petek, ko naj bi prišel Matevž je bilo že vse pripravljeno.

"Popoldne pride", si je ves čas govorila. Kar naprej je pogledovala skozi okno, kdaj se bo izza ovinka prikazal avto. Dan se je že nagibal k večeru, ona pa je še kar naprej slonela ob oknu in si prigovarjala: "Pa, saj ne more tako hitro priti. Pot je le dolga in naporna. Bog ve kaj vse ga je na poti zmotilo." Bila je že trda tema, ko je še kar naprej slonela ob oknu in čakala, čakala, kdaj se izza ovinka posvetijo luči. Bila je že pozna ura, ko se je zgodilo tisto, česar se je bala ves dan, ves teden, vsa leta. Prišla sta dva soseda z novico, da se je sin ponesrečil nekaj kilometrov pred domačo vasjo. Nesrečo je zakrivil šofer tovornjaka. Ona ni slišala ničesar več. Zajokala je od bolečine.

Klečala je ob Matevževi krsti in se ni zmenila za ljudi in ne za tolažbo. V njej se je vse podrlo. Kolikor je bilo prej veliko njeno veselje, toliko večja je bila sedaj njena bolečina. Matej se ni upal približati. Samo od daleč je opazoval.

Franc Likar

PRVIČ V STENI

Večkrat sem slišal nekatere iz četrtega razreda da so plezali na Turi, kaj vse so preplezali in podobno. Počasi sem se začel zanimati za to vrsto športa. Martinu sem večkrat omenil, da bi šel z njim plezat, a nisem imel niti pojma kako to izgleda.

Bilo je v petek, ko mi je rekel:

"V soboto po kosilu greva plezat."

Kar debelo sem pogledal in vzkliknil:

"Kaj? Plezat greva?"

V petek zvečer sem mislil samo to, kako bom v soboto plezal.

"Kaj, če ne bom zmoget, če si ne bom upal?"

Strah sem si preganjal s tem, da sem bil že nekajkrat

na Turi in sem šel nekajkrat tudi po plezalni poti.

* * * * *

V soboto smo imeli zadnjo uro telovadbo. Še na misel mi ni prišlo plezanje. Martin se je že prej pripravil, jaz pa sem se hitro umil po obrazu, da bi se malo shladil. Pripravil sem se in stekel h kosilu, a nisem mislil na jed, ampak sem vseskozi mislil le na plezanje.

Po poti sem ga spraševal, kako bo potekalo. Rekel mi je, da bom moral že na začetku poznati nekaj vozlov. Pogovarjala sva se tudi o drugih stvareh, največ pa o gorah. Kljub temu, da razgled ni bil najboljši in da je bilo nekoliko oblačno, je bilo vendar zelo vroče. Pot naju je vodila navkreber, zato sva se tudi krepko spotila. Že od daleč sva opazovala smeri, katere so že preplezali vipavski alpinisti. Šla sva skozi goščo proti steni, katero sva nameravala preplezati.

Martin je položil nahrbtnik na tla in iz njega vzel vso potrebno opremo. Kar strmel sem, kajti še nikoli nisem videl kaj takega. Bil sem še ves zatopljen v nahrbtnik in opremo, ko me je Martin zbudil iz misli:

"Pa začniva!"

Najprej me je vprašal, če znam narediti osmico.

"Kakšno osmico?" sem ga začudeno pogledal.

Pokazal mi je, kako se naredi in mi povedal, da je to vozal v obliki osmice in da se rabi predvsem pri varovanju soplezalca. Nato mi je še pokazal vozal, s katerim se navežeš na vrh. Nekaj časa me je učil, a moja nekoliko okorna roka ni in ni zmogla te umetnosti. Ker nisva imela prav veliko časa, mi ga je končno kar sam naredil. Na glavo sem si nataknil še čelado.

Tedaj je Martin stopil v steno, jaz pa sem ga pazljivo varoval. Opazoval sem ga, kako se je oprijemal skal in se z močnimi planinskimi čevlji upiral v razpoke in skromne poličke. Vrh sem imel stalno napeto. Bal sem se za Martina, da ne bi padel. Izginil mi je izpred oči in tako sva se morala sporazumevati le z vpitjem.

"Zadrži! Popusti!" so bile njegove besede.

Kar naenkrat pa mi zavpije:

"Na vrhu sem! Pripravi se!"

* * * * *

Že ko sem ga varoval sem imel določene pomisleke, ali bom preplezal to steno ali ne. Nič se nisem smel obotavljati. Odvezal sem osmico in Martin je napel vrv. Počasi, previdno in dokaj okorno sem začel plezati. Vrv je bila napeta. Pogledal sem dol. Vse prazno! Tresel sem se, toda obupal nisem. Priplesal sem do prvih klinov. Stena je bila gladka, samo tu pa tam kaka skromna poč. Prevzela me je groza. Ne bom zmogel! A zagledal sem Martina, pa mi je odleglo.

"Primi za tisto razpoko in potem za zanko!" je vzkliknil.

Zbral sem ves pogum in se stegnil, kolikor sem le mogel. Uspelo mi je. Še sem napel moči. Potegnil sem se višje. Dobil sem majhno razpoko za čevlje. Vrv je bila napeta.

Moj varovalec je bil zvest. Čuval me je zelo dobro. Moral sem se izpeti, zanko vzeti iz klina in si jo zapeti za pas. Počasi sem lezel naprej. Še zadnjič sem se izpel. Ves zadihani sem se skobacal na vrh. Usedel sem se. Bil sem izmučen od napora, še bolj pa od strahu. Z obraza mi je sijal nasmeh. Bil sem vesel, da sem zmagal. Martin me je pohvalil in prav to mi je vlilo moči in poguma. Nisem mu mogel povedati, kako sem plezal, tako sem bil srečen. Odvezal sem se, opremo pa sva spravila v nahrbtnik. Martin je zvijal vrv, jaz pa sem se osvobodil čelade, ki mi je stalno silila na oči.

* * * * *

V planinah in še posebno pri plezanju lahko spoznaš prijatelja, saj si popolnoma odvisen od njega. Če ti npr. spodrsne, te le on zadrži.

Sedaj sem hotel jaz nositi nahrbtnik. Šla sva po drugi strani dol. Ta pot ni bila skalnata in tako nevarna. Takoj sva se spravila še v drugo smer. Ta je bila nekoliko zahtevnejša. Šlo mi je že bolje.

Ko sem prišel kot drugi tudi jaz na vrh, sem rekel:

"Ta pa je bila lažja."

"Seveda, ker si se že malo privadil." je odvrnil Martin.

Spet sva vse spravila v nahrbtnik in se odpravila proti Vipavi. Bil sem ponosen, saj sem preplezal kar dve mini smeri.

Ves navdušen sem vse to pripovedoval tudi sošolcem. Nekateri so mi rekli, da sem neumen. Jaz pa sem jim vrnil:

"Vsak ima svoje veselje!"

Zvečer sem se pri uri češčenja zahvalil Bogu za dan, ko sem prvič plezal in še brez praske. Zahvalil sem se tudi za varstvo angelu varuhu.

Janko Bec

ZAKLAD MOJIH DIJAŠKIH LET

Šolsko leto se bliža koncu in to zame že četrto leto. Ni več daleč dan, ko bom zapustil semeniške zidove. Ko se spomnim na to, me strese. Štiri leta sem tu preživel. Kaj lahko pokažem sedaj, ko se poslavljam in razna semeniška opravila prepuščam drugim?

"Štiri leta si prespal, kot kača prespi zimo!"

"Kaj si torej delal v teh štirih letih? Ali lahko pokažeš kaj takega, za kar je bilo vredno preživeti v semenišču en sam dan?"

Svoje življenje v semenišču bi rad razgrnil, kot razgrnejo knjigo, ko pride iz tiskarne in jo slovesno predstavijo.

Kot na nobeni šoli ali zavodu, tudi v semenišču ni vse rožnato. Vendar je bilo lepo! Doživel sem mnogo veselih trenutkov, pa tudi žalostnih in grenkih. Bil sem uspešen, pa tudi brez neuspehov, brez padcev ni šlo.

Padel sem, vstajal in nadaljeval pot.

Kot bi se danes dogajalo se spominjam, kako je bilo, ko sem prišel v semenišče. Prvi večer sem se ob zidovih drsal, z rokami na hrbtu, kot sem bil že vaje iz osnovne šole, in opazoval starejše fante, ki so se mi tedaj zdeli odrasli in zreli, kako hodijo iz razreda v razred in kupujejo ter prodajajo šolske knjige. Zame so bili sami novi obrazi. in nisem si mogel predstavljati, kako se bom uživel v to družbo.

Začel se je pouk in profesorji so se vneto zanimali za nas, predvsem za naše dosedanje znanje, ki je bilo vse prej kot znanje. Ker takih ali podobnih oprijemov v osnovni šoli nisem bil vaje, me je krepko prizadelo, vendar sem te "težavice" kar kmalu premagal - tako lahko povem danes.

Ves prvi in drugi letnik sta minila brez kakšnih večjih posebnosti. Kar se tiče duhovnega življenja, sem bil le posnemovalec drugih.

Nekje proti koncu tretjega razreda pa sem čez noč postal drugačen. Veliko stvari, ki so se mi zdele prej važne, so sedaj postale nepomembne. Prišel sem do spoznanja, da tudi jaz nosim v srcu nekaj osebnega, samo mojega. Začutil sem, da še vedno plavam na vrhu in se menim le za to, kar je na globini, da pa me prav nič ne zanima tisto, kar gladina skriva pod seboj. Zagrebel sem se v te globine. Iskal sem in hotel spoznati, kaj je bistvo teh globin. Čim bolj sem skušal prodreti v globino, bolj sem spoznaval, kako je ta svet lep, brezmejno lep.

* * * * *

Poleti sem se v Stržišču učil spoznavati to globino. Zvedel sem, da te neomejene globine lahko odkrivamo samo s pomočjo nekoga, s pomočjo Boga. On je namreč tisti, ki nam daje moči, sredstva, da raziskujemo globine.

Do tedaj sem mislil:

"Saj je vera nekaj lepega, zanimivega, za koga morda celo nekaj prikupnega, vendar za življenje ni tako nujno potrebna."

V Stržišču pa sem domel, da sicer brez vere lahko gledaš in občuduješ lepoto, ne moreš pa prodreti v njeno bistvo.

* * * * *

Ali, ko sem se z veliko druda dokopal do tega spoznanja, glej novo zlo! Mislil sem si:

"Sedaj sem pa že na zeleni veji, lahko v miru in lagodno uživam v tem veselju spoznanja."

"Dovolj blaga imaš moja duša, sedaj pa jej, pij in bodi dobre volje."

* * * * *

To veselje je trajalo le malo časa. Zdelo se mi je, da mi nekaj uhaja, kot suha mivka skozi prste. Iz dneva v dan so se mi zdele stvari manj okusne, postajale so kot hrana brez soli. Vedno bolj sem omahaval in dvomil sam vase, v pravilnost svojega mišljenja. Vendar nisem in nisem mogel uganiti, kaj je tista sol.

Nekega dne sem dobil pismo, v katerem je bilo veliko govora o darovanju. Vse, kar imamo, nam je darovano, zato pa smo tudi vse dolžni darovati drugim. Ni dovolj, da le veruješ, priznavaš Boga, ampak moraš zanj tudi pričati z besedo, predvsem pa z dejanji, s svojim življenjem.

Ni bilo pismo tako jasno, marveč sem jaz iz pisma vzel bistvo oziroma rdečo nit opisanega dogodka. Iz pisma sem tudi spoznal, koliko je mlad človek pripravljen darovati za Kristusa. Vprašal sem se, ali sem sam sposoben česa podobnega? Ne, nisem se še naučil pravega darovanja in vem, da me v življenju čaka še mnogo dela.

Martin Krapež

TEMNI TRENUTKI

Zgrinja nad mano se črno nebo.
Kruti oblaki, grozeči vojaki,
svetli prameni, kače objemi.

Pred prepadom stojim
v globine strmim.
Vse se vrti,
nebo kot pošast hrumi.

Temne sence dreves se sklanjajo,
meni strah v kosti poganjajo.

Tema brez konca,
nikjer več ni sonca.

Martin Krapež

MOJA POT

Ko zjutraj se berač zbudi, skrbi ga:
Bo hrane imel dovolj, je bo premalo?
Bo streho imel nad glavo, ga bo pralo?
Ne ve, če bo zvečer zaspal veselo.

Berač je vstal in Sonce je hitelo
na nebo, ter ljudi je obsijalo.
Vsak ptič, vsak cvet mu poje hvalo,
srce berača upanje je imelo.

Tako sem jaz, berač, v življenje stopil,
v negotovosti kam pelje moja cesta.
Se bom rešil? Ali bom prav stopil?

Na razpotju mi zasije Lučka zvesta.

Zavedel sem se, da se nisem zmotil.

Gospod je mojega življenja cesta.

Milan Kobal

ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT Š

ODBOJKARSKO PRVENSTVO

Letos smo izvedli le spomladansko odbojkarsko prvenstvo. Za ta korak smo se odločili zaradi nizke kakovostne stopnje odbojke, ki se igra v semenišču. Nov sistem, ki smo ga poskušali prakticirati med letom, je bil sistem dveh ekip, ki sta bili po sestavi igralcev enakovredni. Organiziranih je bilo več treningov, ki so se kmalu obrestovali. Odigrana je bila tudi tekma, med tema dvema ekipama, na kateri pa je bilo prikazano manj, kot smo se dejansko naučili.

Prvenstvo je pokazalo pričakovane rezultate. Igra pa je bila na višji ravni. Večina tekem se je končala s tesnim 2:1. Preseneča izredna borbenost prvega razreda, velik optimizem drugega, ter resnost in taktičnost tretjega razreda.

Najvažnejše je, da se igra dobra, borbena odbojka, saj se človek le ob taki igri razgiblje in ni le za staržista.

NOGOMETNO PRVENSTVO? KI GA NI BILO:

Lepa si pomlad zelena - toda prekratka. Tudi letos je bila takšna in nogometno prvenstvo ni dočakalo svojega konca.

Pa brez zamere!

KOŠARKARSKO PRVENSTVO

Letošnje prvenstvo je pokazalo, da se je obogatila tako tehnika kot borbenost pri igri. Vse ekipe so se borile do zadnje kapljice znoja, da bi dosegle čimboljši rezultat. Pri tem se je zelo izkazal I. razred, ki je mešal "štrene" raznim ekipam, ki so predvidevale, da bodo z lahkoto slavile. I. razred je pokazal, da ni pomembna starost igralcev, njihova tehnika igranja, ampak srčnost in požrtvovalnost. Veliko vstrajnost so pokazali četrtošolci, ki so krepko napolnili koše nasprotnikov.

Rezultati:

1:2	26:29	2:3	45:40
1:3	24:33	2:4	29:79
1:4	30:73	3:4	39:44

Lestvica je taka:

I.	4.razred	3 3 0	196: 98	+98	6
II.	2.razred	3 2 1	103:145	-42	4
III.	3.razred	3 1 2	117:113	+ 4	2
IV.	1.razred	3 0 3	80:140	-60	0

vseh košev 496

Najboljši strelci pa so:

Ljubo B.	69
Stanko Š.	62
Martin K.	60
Peter P.	35
Janko P.	30

Peter P. + Ljubo B.

Uredništvo

se zahvaljuje vsem, ki ste v letošnjem letu sodelovali s prispevki in vsem, ki ste k izhajanju pripomogli z denarnimi prispevki. Posebno smo hvaležni

g. prof. Otmarju Črnilogarju, ki v Iskrah sodeluje kot mentor,

g. Renatu Podbersiču, ravnatelju, ki nam je posojal svoj pisalni stroj za tipkanje matric in nas često bodril s spodbudnimi besedami,

g. Vinku Kobalu, ki nam je letos priskrbel ciklostil stroj.

Hvala tudi vsem, ki ste nam napisali svoja mnenja. Veseli smo bili vsake spodbudne besede, pa tudi kritičnih pripomb. To vse pripomore k večji kakovosti Isker.

ISKRE

Glasilo vipavskih semenišnikov

Leto XIII.

Številka 3.

25.V.1931

Vzdržujejo se s prostovoljnimi prispevki

Naslov uredništva

65271 Vipava 149

Mentor prof. Otmar Črnilogar

Ureja Mirko Robba

Tehnični urednik Ljubo Bekš

Tipka Martin Krapež

Fotografijo na naslovni strani izdelal

Peter Planinc

Tisk in ostalo Ljubo Bekš

Janez Cevec

Janez Kobal

Martin Krapež

Mirko Kržišnik

Marko Osredkar

Peter Planinc

Milan Kobal

Milan Pregelj

Mirko Robba

Natisnjeno v 300 izvodih

SEMENIŠKA
KNJIŽNICA
V VIPAVI

Šolsko glasilo
KNJIŽNICA
Leto XIII,

ISKRE

Inv. št.
19064

Škofijska gimnazija

Semenišče Vipava

